

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

ממדי העוני והפערים בהכנסות

– 2005

ממצאים עיקריים

לאה אחדות, רפאלה כהן, מירי אנדבלד

אלול תשס"ו, אוגוסט 2006
www.btl.gov.il

דוח העוני וחלוקת ההכנסות הנוכחי מציג את ההתפתחויות בממדי העוני ובאי השוויון בחלוקת ההכנסות ב-2005 בהשוואה ל-2004. הממצאים מתבססים על נתוני סקרי הכנסות **לכל** שנת 2005 **ולכל** שנת 2004, והם מורים על מגמות דומות לאלו שצוינו בפרסום החצי-שנתי של דוח העוני – בינואר 2006¹.

מהתרשמות כללית אפשר להעריך שראוי להמשיך במתכונת הניסיונית של פרסום דוח פעמיים בשנה, זאת במטרה לבחון מגמות שינוי בממדי העוני ובחלוקת ההכנסות באופן תדיר יותר.

שוק העבודה, קצבאות ומיסים: 2005 לעומת 2004

שתי השנים הנסקרות אופיינו בצמיחה כלכלית, שסימניה ניכרו בהתרחבות התעסוקה, בירידת רמת האבטלה ובעליית השכר הריאלי. בעוד שהעלייה בשכר הריאלי בלטה יותר ב-2004, התרחבות התעסוקה והצטמצמות ממדי האבטלה בלטו יותר ב-2005. האינדיקטורים הכלכליים שחושבו לתקופות הסקר 2004 ו-2005² מהנתונים הכלל-משקיים מראים על **גידול** של כ-3.5%-4% **במספר המועסקים ובמספר משרות השכיר**. הגידול במשרות השכיר אפיין במיוחד את הענפים שירותי אירוח ואוכל (8%), מסחר (6%) ושירותים עסקיים (6%). התרחבות התעסוקה בשירותים העסקיים בלטה בעיקר בשירותי מחשוב ואספקת כוח אדם. בענף התעשייה מספר המשרות עלה במעט (1%) ועלייה זו היא תוצאה של שתי מגמות הפוכות: ירידה בתעסוקה בענפים המסורתיים (טקסטיל ומזון) לעומת עלייה בענפים המתקדמים (ציוד אלקטרוני, תעשייתי, רפואי ומדעי). המגמה בענפים המסורתיים בתעשייה היתה הפוכה מזו שאפיינה את שירותי אירוח ואוכל ומסחר.

הגידול בתעסוקה לווה בהצטמצמות ממדי האבטלה – מ-10.5% מכוח העבודה ל-9.2% ממנו. **הירידה בשיעור האבטלה** אפיינה את כל רמות ההשכלה, אך בלטה **בקרב בעלי השכלה גבוהה**.

השכר למשרת שכיר עלה בין שתי תקופות הסקר בכ-3% במונחים נומינליים ובכ-1.5% במונחים ריאליים. גם **עליית השכר לא היתה אחידה בין הענפים ובלט המתאם שבניה לבין משקל המשכילים בענף**. השכר הריאלי **בענפים המסורתיים**, לרבות בענפים שנהנו מהתרחבות התעסוקה, **עלה בשיעור מתון בלבד או נשחק קלות**: (אירוח ואוכל (-1%), מסחר (0.5%), טקסטיל (-1%) ומזון (0.5%). לעומת זאת, בלטה העלייה בענפים חשמל ומים (8%), שירותים

¹ הדוח החצי-שנתי (שסומן ב-2004/5) עסק בתקופה הכוללת את המחצית השנייה של 2004 (מתוך סקר הכנסות 2004) ואת המחצית הראשונה של 2005 (מתוך סקר הכנסות 2005).

² נתוני ההכנסות של כל שנת סקר עוסקים בתקופה המתחילה באוקטובר של השנה הקודמת לשנת הסקר והמסתיימת בדצמבר של שנת הסקר (למשל, תקופת סקר הכנסות 2005 כוללת נתוני הכנסות על התקופה אוקטובר 2004 – דצמבר 2005).

פיננסיים (3.5%) ושירותים עסקיים (3.5%), ובמידה פחותה במעט בענפים עתירי ההשכלה בתעשייה (2%).

בשירותים הציבוריים התרחבה התעסוקה (בענפי החינוך והבריאות, אך לא במינהל) והשכר נותר פחות או יותר ללא שינוי.

נתוני סקר הכנסות 2005 משקפים את ההתאוששות בשוק העבודה ומעידים על אותה תמונה ענפית שתוארה מנתוני התעסוקה הכלל-משקיים. לעומת זאת, נתוני השכר של הסקר מורים על יציבות יחסית בשכר הריאלי בממוצע לשכיר (בהשוואה לגידול המתון בשכר הממוצע למשרת שכיר).

נתוני הסקר מעשירים את המידע ברמת משק הבית וכן בקשר שבין שכר והשכלה. הממצאים האלה ראויים לציון:

(א) חלקם של משקי הבית בגיל העבודה **ללא מפרנס הוסיף לרדת** ב-2005 (הגיע ל-10.8% מכלל משקי הבית לעומת 11.1% ב-2004).

(ב) במקביל, **עלה חלקם של משקי הבית עם שני מפרנסים ויותר** (עד ל-32%, לעומת 30% ב-2003). הגידול במספר המפרנסים (3.5%) נבע בעיקר **מגידול במספר המפרנסים השניים** במשפחה (5.4%).

(ג) **שיעור הגידול במספר המפרנסים (פרטים) מתואם עם רמת ההשכלה**. בהתאם לסקר מספר המפרנסים ירד קלות בקרב בעלי השכלה נמוכה אך עלה בקרב בעלי השכלה של 9-12 שנות לימוד (כ-3%) ובקרב אלה עם 13 שנות לימוד ויותר (כ-5%).

נתוני הסקר מגלים גם **שעליית השכר התרחשה רק אצל בעלי השכלה גבוהה**. שכרם של בעלי השכלה נמוכה ובינונית **אף נשחק** בין שתי תקופות הסקר.

(ד) **הגידול במספר המפרנסים בלט בעשירונים הנמוכים ובעשירוני הביניים** (4%-6% בעשירון השני עד השישי). בעשירונים אלה בלטה התרומה של בעלי השכלה בינונית וגבוהה לגידול במספר המפרנסים.

תשלומי העברה ומסים

קצבות הביטוח הלאומי:

בדומה לנתוני הביצוע של תקציב המוסד לביטוח לאומי, נתוני הסקר מורים **שסכום הקצבאות בממוצע, למשפחה הוסיף לרדת גם ב-2005 ובשיעור של כ-2.5%** במונחים ריאליים. הקצבאות הוסיפו לרדת גם כאחוז מההכנסה הכלכלית לנפש מ-16.4% ב-2004 ל-15.9% ב-2005 (לעומת 18.3% ב-2002).

ההתפתחויות בתחום הקצבאות לא היו אחידות:

* **כל הקצבאות, חוץ מזקנה ושאיירים, לא עודכנו גם ב-2005**, ולפיכך נשחקה רמתן הריאלית. לנוכח העלייה הריאלית בשכר, **השחיקה בקצבאות ביחס לשכר הממוצע היתה משמעותית עוד יותר.**

* ב-2005 **נמשך הקיצוץ העמוק בקצבות הילדים** והתשלום בממוצע למשפחה בין שתי תקופות הסקר **ירד ריאלית בכ-10%**. מטבע המדיניות שהונהגה, השחיקה בלטה יותר בקרב המשפחות הגדולות (למשל, הקצבאות ירדו ב-6% בקרב משפחות עם 1-2 ילדים, לעומת 12% בקרב משפחות עם 4 ילדים).

* לעומת זאת, **ב-2005 הוגדלו הקצבאות לקשישים מעוטי יכולת הזכאים להשלמת הכנסה** וכן הוגדלה הקצבה האוניברסלית לכל הקשישים. מדיניות זו באה לידי ביטוי חלקי בלבד בסקר 2005 (שבמסגרתו הפרטים דיווחו על ההכנסות בחודשים אוקטובר 2004 – נובמבר 2005) מהסיבות הבאות:

(א) הקצבה לקשישים מעוטי יכולת הוגדלה **בשני שלבים**. התוספת הראשונה שולמה **באפריל 2005** (אם כי רטרואקטיבית מינואר 2005), והתוספת השנייה שולמה **באוגוסט** (רטרואקטיבית מיולי): על פי אומדן המביא בחשבון את שיעור המרואיינים שהיו אמורים לדווח על הגדלת השלמת ההכנסה³, הקצבה לאוכלוסייה זו היתה אמורה לגדול בין תקופות הסקר בכ-3%⁴ במונחים ריאליים.

³ כל הפרטים שדיווחו על הכנסותיהם בחודשים אוקטובר 2004 – מארס 2005 היו אמורים לדווח על הקצבה ללא התוספת. מי שדיווחו על הכנסותיהם באפריל (שהם כ-1/12 מהמדגם) היו אמורים לדווח על הקצבה הכוללת גם את התשלום הרטרואקטיבי. רק מעל מחצית מהקשישים בסקר היו אמורים לדווח על התוספת הראשונה וכשליש על התוספת השנייה.

⁴ שיעור גידול זה כולל גם את עדכון הקצבה בינואר 2005.

(ב) הקצבה למי שלא זכאי להשלמת הכנסה גדלה במאי 2005 ב-2.5%.⁵ בהשוואה ביו שתי תקופות הסקר הקצבה גדלה בכ-1% במונחים ריאליים.

(ג) **תשלום הגמלאות האחרות** בממוצע למשפחה באוכלוסייה בגיל העבודה (אבטלה והבטחת הכנסה), ירד אף הוא. זאת, כתוצאה מהירידה במספר המקבלים (בעקבות השיפור בתעסוקה, ובאופן שולי בלבד מהפעלת תוכנית מהל"ב), וכן מאי עדכון הקצבאות.

מיסים

בראשית 2005 יושם שלב נוסף ברפורמה במס הכנסה. מדרגות המס עודכנו בשיעור עליות המחירים, אך לא נקודת הזיכוי (בשל החקיקה החדשה שביטלה את עדכון נקודות הזיכוי). במקביל הופחתו שיעורי המס השוליים. ההשוואה בין שתי תקופות הסקר מראה שסך המס לרווק/רווקה ולנשוי שאשתו עובדת עלה ריאלית בכ-7%, אך ירד ריאלית בכ-6% כשמדובר בסך המס לנשוי/נשואה שבן הזוג אינו עובד (זאת בשל ביטול נקודת הזיכוי בגין בן זוג תלוי).

סכום מס ההכנסה בממוצע למשפחה ירד בין שתי תקופות הסקר בכ-5% במונחים ריאליים (כאשר ההכנסה הכלכלית עלתה בכ-3%). לעומת זאת, דמי ביטוח לאומי ובריאות בממוצע למשפחה עלו ריאלית בכ-2%. בסך הכל תשלומי החובה בממוצע למשפחה ירדו בכ-2.5%.

נתוני הסקרים מראים כי ההפחתה במס הכנסה הובילה לירידת שיעור המיסים הישירים מתוך ההכנסה הכלכלית – מ-23.5% ב-2004 ל-22.7% ב-2005.

ממצאים שכבר⁶ פורסמו הראו שהרפורמה הגדילה את ההכנסה הפנויה של העשירונים העליונים בשיעור גבוה יותר מאשר בעשירוני הביניים, ובכך צמצמה את התרומה של מס הכנסה לחלוקה מחדש של ההכנסות.

⁵ בחודש זה הוחזרו 2.5% מתוך הקיצוץ של 4% שבוצע במארכ 2002.
⁶ "היבטים חברתיים של תקציב המדינה: 2001-2006", מינהל המחקר והתכנון, המוסד לביטוח לאומי.

סיכום המגמות בהכנסות מנתוני הסקר

- * ההכנסה הכלכלית (הן בממוצע למשפחה והן לנפש תקנית) עלתה בין תקופות הסקר 2004 ו-2005 בכ-3% במונחים ריאליים. התפתחות זו אפיינה את כל העשירונים, אך קצת יותר את העשירונים הנמוכים (שני ושלישי) ואת העשירון העליון.
- * העלייה בהכנסה הכלכלית נובעת בעיקר מהגידול במספר המפרנסים (שכן נתוני הסקר מורים על יציבות בשכר הריאלי), בהכנסה מעבודה עצמאית ובהכנסה מהון⁷.
- * ב-2005 נמשכה העלייה ברמת החיים של המשפחות בישראל. ההכנסה הפנויה לנפש תקנית – המשמשת מדד לרמת החיים – עלתה ריאלית בין שתי תקופות הסקר בכ-4%.
- * כבשנה הקודמת, גם בשנה זו העלייה בהכנסה הפנויה היא תוצאה של ההתפתחויות המנוגדות הבאות: עלייה בהכנסה כלכלית והפחתת נטל המס מחד ושחיקה בקצבאות למשפחות בגיל העבודה מאידך.
- * חציון ההכנסה הפנויה לנפש תקנית עלה ריאלית בשיעור של 3.7%. לפיכך גם קו העוני עלה בשיעור זה.

⁷ הגידול בהכנסה מהון נבע מעלייה גבוהה למדי הן בשיעור המדווחים והן ברמת ההכנסה המדווחת בממוצע למשפחה. הגידול בהכנסה מהון מסביר כרבע מהגידול בהכנסה הכלכלית.

עיקרי הממצאים: עוני וחלוקת הכנסות

- ◆ ב-2005 נרשמה יציבות יחסית בממדי העוני בקרב משפחות, אך נמשכה מגמת העלייה בשיעור העוני בקרב נפשות וילדים. גם הפערים בהכנסה הפנויה המשיכו להתרחב.
- ◆ בניגוד להחרפת ממדי העוני בקרב משפחות עם ילדים, חלה ירידה מסוימת בשיעור העוני בקרב קשישים.
- ◆ על רקע עליית רמת החיים בישראל, הקיצוץ בקצבות הילדים הרע עוד את מצבן היחסי של המשפחות עם ילדים שלהן הכנסה נמוכה.
- לעומת זאת, הגדלת הקצבאות לקשישים מעוטי יכולת – שבאה כאמור לידי ביטוח חלקי בלבד ב-2005 – שמרה על רמת החיים היחסית של הקשישים העניים ואף הובילה לצמצום מסוים בממדי העוני בקרבם.
- כלומר, התוספת שניתנה לקשישים – כפי שבאה לידי ביטוי בתקופת הסקר – הגדילה את הכנסתם הפנויה בשיעור הגבוה במעט משיעור העלייה ברמת החיים הכללית. בנתוני סקר 2006 תורגש מלוא ההשפעה של המדיניות שננקטה ב-2005.
- ◆ השיפור בתעסוקה, שלא פסח אף על העשירונים הנמוכים, מתבטא ביציבות שהסתמנה בשיעור העניים לפי ההכנסה הכלכלית וביציבות שנרשמה בפערי ההכנסה הכלכלית. שיעור העניים לפי ההכנסה הכלכלית נותר יציב זו השנה השלישית לא רק בקרב משפחות אלא גם בקרב נפשות וילדים.
- עם זאת, היציבות בשיעור העניים לפי ההכנסה הכלכלית לא אפיינה את כל קבוצות האוכלוסייה: שיעור העניים בקרב שכירים (ובייחוד ממשפחות עם מפרנס אחד) עלה, ואילו שיעור העניים בקרב עצמאיים ולא עובדים ירד.
- ◆ שיעור המשפחות שהכנסתן הפנויה נפלה מקו העוני ב-2005 עלה מ-20.3% ל-20.6%. עלייה קלה זו, שאינה מובהקת סטטיסטית, מבטאת יציבות. המשמעות היא שהמספר המוחלט של המשפחות העניות עלה פחות או יותר בשיעור גידול אוכלוסיית המשפחות בישראל.
- ◆ גם פער העוני בממוצע למשפחה (המרחק שבין הכנסת המשפחה לבין קו העוני), נותר פחות או יותר יציב, והוא ירד קלות משיעור של 33.3% ב-2004 ל-33.1% ב-2005.

- ◆ מגמת העלייה בשיעור הילדים העניים נמשכת זו השנה השביעית. תחולת העוני בקרב ילדים עלתה משמעותית מ-33.2% ב-2004 ל-35.2% ב-2005; **יותר משליש** מהילדים בישראל חיים במשפחות עניות.
- ◆ מספר המשפחות העניות עמד ב-2005 על **כ-411 אלף**. במשפחות העניות חיו **כ-1,631,000** נפשות **וכ-769 אלף** ילדים.
- ◆ תחולת העוני בקרב **משפחות עם ילדים** הוסיפה ועלתה ב-2005 והגיעה ל-26.2% (לעומת 24.5% ב-2004 ו-21.8% ב-2002). מבנה השחיקה בקצבות הילדים העצים מגמה זו במשפחות הגדולות (בנות 4 ילדים ויותר), שבהן שיעור העוני הגיע ב-2005 ל-58.1% (לעומת 54.7% ב-2004).
- ◆ תחולת העוני בקרב **קשישים ירדה** מ-25.1% ל-24.4%. ירידה קלה זו מבטאת את ההשפעה החלקית בלבד של הגדלת הקצבאות לקשישים מעוטי יכולת, שכן **התרומה של המדיניות שהונהגה ב-2005 תבוא לידי ביטוי מלא רק ב-2006**.
- ◆ על רקע היציבות בתחולת העוני לפי ההכנסה הכלכלית בולטת **הימשכות המגמה של הפיחות בתרומת תשלומי העברה לצמצום העוני**, ובייחוד בקרב ילדים. רק 14.4% מהילדים העניים **חולצו מעוני** בזכות תשלומי העברה (לעומת 19% ב-2004 וכ-25% ב-2003).
- ◆ ניתוח המגמות בשיעור המשפחות שהכנסתן הפנויה נמוכה מקו העוני לפי המעמד בתעסוקה מראה **על עלייה בשיעור העניים בקרב שכירים לעומת ירידה בשיעור העניים בקרב עצמאים**. כמו כן שיעור העוני עלה בקרב משפחות עם מפרנס אחד אך ירד בקרב משפחות עם שני מפרנסים.
- ◆ חלקן של המשפחות העניות העובדות מכלל המשפחות העניות עלה מ-37.7% ב-2002 ל-40.3% ב-2004 ול-43.1% ב-2005.
- ◆ **לכ-57%** מהשכירים החיים במשפחות העניות **שכר הנמוך משכר המינימום** (לעומת כרבע מכלל האוכלוסייה העובדת), ויתרתם משתכרים עד לשכר הממוצע. זאת אף שכמעט 60% עובדים במשרה מלאה.

- ◆ בחינת הממצאים לפי מחוזות גיאוגרפיים מלמדת על עלייה בתחולת העוני של משפחות במחוז תל אביב ובמחוז הדרום, לעומת יציבות או אף ירידה ביתר המחוזות. בקרב נפשות וילדים בלטה העלייה בתחולת העוני גם במחוז ירושלים.

- ◆ ב-2005 **עלתה רמת החיים הכללית** – במונחי הכנסה פנויה לנפש תקנית – **ב-3.9%**, ריאלית. העלייה בהכנסה הפנויה **אפיינה את מרבית העשירונים**, אך בייחוד את העשירון התחתון והעליון. הכנסת **העשירון התחתון עלתה בכ-5%** וזו של **העשירון העליון** עלתה בשיעור הגבוה ביותר, **כ-7%**. הכנסת שאר העשירונים עלתה בשיעורים הנעים מ-0.5% בעשירון השני ל-3.6% בעשירון התשיעי.

- ◆ **חלקו של העשירון העליון** בסך ההכנסה הפנויה **הוסיף לעלות** גם ב-2005 והגיע ל-27.4% (לעומת 26.6% ב-2004). עלייה קלה נרשמה גם בחלקו של העשירון התחתון בסך ההכנסה הפנויה (מ-1.9% ב-2004 ל-2.0% ב-2005). במקביל ירד חלקו של כל אחד משאר העשירונים – השני עד התשיעי – בסך ההכנסה הפנויה.

- בסך הכול חלקו של **החמישון התחתון** בסך ההכנסה **נותר ללא שינוי ואילו חלקו של החמישון העליון עלה**. היחס בין חלקו של החמישון העליון בסך ההכנסה לבין חלקו של החמישון התחתון **הוסיף ועלה ל-8** (לעומת 7.9 ב-2004 ו-7.0 ב-2002).

- ◆ **מדד ג'יני** להתחלקות ההכנסה הפנויה **עלה ב-2.1%** והגיע ב-2005 ל-0.3878. העלייה במדד ג'יני הסתכמה בכ-5.4% מאז 2002 וב-7.9% מאז 1999.

- ◆ ההתרחבות הנוספת בפערי ההכנסה הפנויה עומדת בניגוד ליציבות שנצפתה בפערי ההכנסה הכלכלית, והיא מוסברת בשחיקה הנוספת בקצבות הביטוח הלאומי וברפורמה במס הכנסה. ב-2005 לא חל שינוי בחלקו של כל עשירון בסך ההכנסה הכלכלית **ומדד ג'יני** להתחלקות **ההכנסה הכלכלית ירד קלות (ב-0.2%)**. ההכנסה הכלכלית גדלה אומנם בשני העשירונים הנמוכים בשיעור גבוה יותר מהמוצע הכללי, אך רמתה נותרה נמוכה מאוד.

- ◆ **השחיקה בקצבאות לאוכלוסייה בגיל העבודה והרפורמה במס הכנסה** נתנו את אותותיהם גם **בפיחות בתרומתם של תשלומי ההעברה והמיסים הישירים לצמצום אי השוויון בחלוקת ההכנסה** ב-2005. תרומה זו הלכה ופחתה בהדרגה בשנים 2002 עד 2005 – **מ-31.5% ל-25.8%**.

הערכת ההתפתחויות ל-2005/6

במסגרת מתכונת הפרסום הדו-שנתי, דוח העוני וחלוקת ההכנסות הבא יפורסם בראשית 2007. דוח זה יתייחס לתקופה הכוללת את המחצית השנייה של 2005 ואת המחצית הראשונה של 2006. המלחמה בלבנון, שמוקדם בעת זו להעריך את ממדי השפעתה על הכלכלה, תבוא כנראה לידי ביטוי בדוח שיעסוק בכל שנת 2006.

השיפור בכלכלת ישראל נמשך גם במחצית הראשונה של 2006 והתבססות הצמיחה המשיכה לבוא לידי ביטוי בהתרחבות התעסוקה ובעליית השכר הריאלי. נתונים חלקיים למחצית שנה זו מראים כי מגמות אלו לא היו אחידות בין כל הענפים: **התעסוקה התרחבה בעיקר במגזר העסקי ועליית השכר בלטה שוב בענפים המתקדמים.**

במערכת הביטוח הלאומי הסתמנו מגמות חיוביות:

ראשית, **התוספת שניתנה לקשישים ב-2005** תבוא לידי ביטוי כמעט מלא בנתונים שימשו בסיס לדוח 2005/6. ההעלאה הנוספת בקצבאות במסגרת יישום ההסכם הקואליציוני (אוגוסט 2006) תורגש, ובאופן חלקי בלבד, רק בדוח שיעסוק בכל שנת 2006. שנית, **בינואר 2006 עודכנו, לראשונה מאז 2001, כל קצבות הביטוח הלאומי:** קצבות הזקנה והשאירים ב-1.8% ושאר הקצבאות ב-2.7%. שלישית, בינואר 2006 **הוגדלה קצבת הילדים לילד הראשון והשני**, וזאת לאחר שפג תוקפה של הוראת השעה שהפחיתה את הקצבה לילד הראשון והשני ב-24 ש"ח ולילד השלישי ואילך – ב-5 ש"ח. לעומת זאת, **הקצבאות לילד השלישי ואילך המשיכו לקטון גם ב-2006**, בשל יישום החקיקה להשוואת הקצבה לכל הילדים. **עדכון הקצבאות והגדלת קצבות ילדים יבואו לידי ביטוי חלקי מאוד בדוח שיעסוק ב-2005/6.**

ההתפתחויות במערכת המיסים הישירים הראויות לציון הן:

בינואר 2006 הוקל נטל דמי הביטוח על בעלי שכר נמוך, אך הוכבד על בעלי הכנסה הגבוהה מ-60% של השכר הממוצע. במקביל, נמשך **היישום של הרפורמה במס הכנסה**, שממנה נהנים בעיקר בעלי הכנסה גבוהה יחסית.

על פי הערכה, הימשכות המגמות החיוביות בשוק העבודה אמורות להוסיף ולתמוך ביציבות בממדי העוני לפי ההכנסה הכלכלית, ואולי אף לצמצמם במעט. ברור כי דפוסי השינוי בתעסוקה ובשכר לפי ענפים ולפי רמת השכלה ישתקפו בפערי ההכנסה הכלכלית, אם כי נראה שהם ימשיכו להיות יציבים למדי. על אף שהשיפור בקצבאות פסח על המשפחות הגדולות, אפשר להעריך כי עדכון הקצבאות והגדלתן לקשישים ולמשפחות הקטנות יתרמו ללא ספק להמשך היציבות בממדי העוני לפי ההכנסה הפנויה בכלל האוכלוסייה, ואולי אף לצמצומם, אם הכנסתן של השכבות החלשות אכן תעלה בשיעור גבוה יותר משיעור העלייה הצפויה ברמת החיים הכללית.

לוחות

קו העוני לפי גודל משפחה, 2005 (במוצע לתקופת הסקר)

ש"ח לחודש	כאחוז מהשכר הממוצע	מספר הנפשות במשפחה
1,866	25.6	1
2,986	40.9	2
3,957	54.2	3
4,778	65.5	4
5,599	76.7	5
6,346	86.9	6
7,092	97.2	7
7,764	106.4	8
8,361	114.6	9

* במחירי תקופת סקר הכנסות 2005 לפי מדד המחירים של 182.6 על בסיס 100 = 1993. השכר הממוצע שחושב הוא ממוצע משוקלל של השכר הממוצע למשרת שכיר (עובדים ישראלים) בחודשים אוקטובר 2004 עד דצמבר 2005

תחולת עוני בקרב משפחות, נפשות וילדים, 2005-2002

שיעור הירידה בתחולת העוני לאחר תשלומי העברה ומיסים	לאחר תשלומי העברה ומיסים	לפני תשלומי העברה ומיסים	
---	-----------------------------	-----------------------------	--

אחוזים

			2005
38.7	20.6	33.6	משפחות
26.9	24.7	33.8	נפשות
14.4	35.2	41.1	ילדים
			2004
39.8	20.3	33.7	משפחות
29.8	23.6	33.6	נפשות
19.0	33.2	41.0	ילדים
			2003
43.1	19.3	33.9	משפחות
33.7	22.4	33.8	נפשות
24.3	30.8	40.7	ילדים
			2002
46.6	18.1	33.9	משפחות
36.4	21.1	33.2	נפשות
25.4	29.6	39.7	ילדים

תחולת עוני בקרב משפחות, נפשות וילדים, 2005, מספרים מוחלטים

לאחר תשלומי העברה ומיסים	לפני תשלומי העברה ומיסים	
		2005
410,700	668,200	משפחות
1,630,500	2,235,800	נפשות
768,800	899,600	ילדים
		2004
394,200	656,800	משפחות
1,534,300	2,184,100	נפשות
713,600	881,600	ילדים

תחולת עוני בקרב משפחות, לפי סוג המשפחה, 2004-2005 (אחוזים)

שיעור הירידה בתחולת העוני לאחר תשלומי העברה ומיסים (אחוזים)		הכנסה לאחר תשלומי העברה ומיסים		הכנסה לפני תשלומי העברה ומיסים		
		2005	2004	2005	2004	
38.7	39.8	20.6	20.3	33.6	33.7	סך כל האוכלוסייה
57.2	57.6	24.4	25.1	57.0	59.2	ראש משפחה קשיש
19.1	23.0	26.2	24.5	32.4	31.8	משפחות עם ילדים
23.6	26.6	20.1	18.5	26.3	25.2	3-1 ילדים
9.5	15.6	58.1	54.7	64.2	64.8	4 ילדים ויותר
33.7	35.2	12.2	11.4	18.4	17.6	ראש משפחה עובד
35.6	38.3	12.1	10.8	18.8	17.5	שכיר
15.0	12.4	13.0	15.6	15.3	17.8	עצמאי
27.2	28.9	65.8	64.8	90.4	91.2	לא עובד (בגיל העבודה)
33.6	36.2	23.1	20.8	34.8	32.6	משפחות עם מפרנס אחד
34.0	29.8	3.1	3.3	4.7	4.7	משפחות עם שני מפרנסים
52.8	56.3	20.0	18.8	42.4	43.0	עולים (משנת 1990)
46.6	47.5	15.9	15.9	29.8	30.3	יהודים
11.1	13.2	52.1	49.9	58.6	57.5	לא-יהודים
39.0	39.5	32.5	31.4	53.3	51.9	חד-הוריות

מספר המשפחות העניות לפי ההכנסה לאחר תשלומי העברה ומיסים, 2005-2004

2005	2004	
410,700	394,200	סך כל האוכלוסייה
94,300	95,400	ראש משפחה קשיש
245,300	223,900	משפחות עם ילדים
158,000	140,700	3-1 ילדים
87,300	83,200	4 ילדים ויותר
177,100	160,200	ראש משפחה עובד
153,400	132,700	שכיר
23,600	27,400	עצמאי
141,100	140,000	לא עובד (בגיל העבודה)
155,600	139,100	משפחות עם מפרנס אחד
19,600	19,800	משפחות עם שני מפרנסים
78,800	69,800	עולים (משנת 1990)
273,600	270,700	יהודים
137,000	123,500	לא-יהודים
35,500	34,900	חד-הוריות

חלקם של סוגי משפחה בכלל האוכלוסייה ובאוכלוסייה הענייה, לפי מאפיינים דמוגרפיים ותעסוקתיים, 2005-2004

האוכלוסייה הענייה				כלל האוכלוסייה		
לאחר תשלומי העברה ומיסים		לפני תשלומי העברה ומיסים				
2005	2004	2005	2004	2005	2004	

ראש משפחה:

23.0	24.2	32.9	34.3	19.4	19.6	קשיש
59.7	56.8	45.4	44.2	47.0	46.9	משפחות עם ילדים:
38.5	35.7	30.9	29.2	39.5	39.1	3-1 ילדים
21.2	21.1	14.4	15.0	7.6	7.8	4 ילדים ויותר
43.1	40.6	43.1	37.7	73.0	72.4	עובד
34.4	35.5	29.0	30.0	10.8	11.1	לא עובד (בגיל העבודה)
37.9	35.3	35.1	33.1	33.9	34.3	משפחות עם מפרנס אחד
4.8	5.0	4.4	4.3	31.9	30.9	משפחות עם שני מפרנסים
19.2	17.7	25.0	24.3	19.8	19.1	עולה
66.6	68.7	76.9	78.3	86.8	87.3	יהודי
33.4	31.3	23.1	21.7	13.2	12.7	לא-יהודי
8.6	8.9	8.7	8.8	5.5	5.7	חד-הורית

יחס פער עוני בקרב משפחות, לפי סוג המשפחה, 2005-2004, (אחוזים)

שיעור הירידה ביחס פער העוני לאחר תשלומי העברה ומיסים (אחוזים)		הכנסה לאחר תשלומי העברה ומיסים		הכנסה לפני תשלומי העברה ומיסים		
		2005	2004	2005	2004	
47.0	48.4	33.1	33.3	62.5	64.5	סך כל האוכלוסייה
76.3	77.2	19.6	19.2	82.7	84.2	ראש משפחה קשיש
41.3	42.6	34.3	34.5	58.4	60.1	משפחות עם ילדים
40.6	41.9	33.3	33.8	56.1	58.2	3-1 ילדים
42.2	43.6	35.4	35.1	61.2	62.2	4 ילדים ויותר
32.5	32.3	25.8	26.4	38.2	39.0	ראש משפחה עובד
34.4	35.6	24.8	24.6	37.8	38.2	שכיר
21.2	19.7	32.3	35.4	41.0	44.1	עצמאי
48.8	50.6	48.0	46.5	93.7	94.1	לא עובד (בגיל העבודה)
62.0	62.4	26.9	26.8	70.8	71.3	עולים (משנת 1990)
34.9	35.6	26.1	25.9	40.1	40.2	מפרנס אחד
13.9	12.6	23.5	29.7	27.3	34.0	שני מפרנסים
51.6	53.8	31.3	31.4	64.7	67.9	יהודים
39.9	37.7	35.3	35.9	58.7	57.6	לא-יהודים
52.8	54.9	32.3	31.9	68.4	70.8	חד-הוריות

תחולת העוני לאחר תשלומי העברה ומיסים לפי מחוזות, 2003 ו-2005 (אחוזים)

ההכנסה הפנויה הממוצעת לנפש תקנית כאחוז מההכנסה הפנויה הממוצעת בכלל האוכלוסייה		ילדים		נפשות		משפחות		יישוב / אזור
		2005	2003	2005	2003	2005	2003	
100.0	100.0	35.2	30.8	24.7	22.4	20.6	19.3	סך כל האוכלוסייה
מחוזות*								
83.4	83.8	55.6	51.2	41.7	40.3	32.3	32.3	ירושלים
74.2	76.4	40.6	43.1	31.6	33.0	29.0	29.5	הצפון
104.5	99.3	27.8	25.9	19.2	19.4	17.9	18.1	חיפה
115.2	109.1	17.7	18.8	12.4	13.9	11.6	13.1	המרכז
120.3	120.1	26.0	20.0	16.0	14.1	13.8	13.1	תל אביב
82.1	85.8	34.2	30.1	25.2	22.8	23.8	21.3	הדרום
78.4	84.1	28.4	27.6	23.5	20.2	23.6	18.9	אזורי פיתוח צפון
79.2	84.1	34.6	28.8	28.3	22.3	26.7	21.9	אזורי פיתוח דרום

* לא כולל יישובים שבהם פחות מ-10,000 תושבים.

השפעת תשלומי ההעברה והמיסים הישירים על אי השוויון בהתחלקות ההכנסות בכלל האוכלוסייה, 2005-2004

חלקו של כל עשירון בכלל ההכנסה (%)**						עשירון*
לאחר תשלומי העברה ומיסים		לאחר תשלומי העברה		לפני תשלומי העברה ומיסים		
2005	2004	2005	2004	2005	2004	
2.0	1.9	1.7	1.7	0.0	0.0	תחתון
3.5	3.6	3.0	3.1	0.9	0.8	2
4.6	4.7	4.0	4.0	2.9	2.8	3
5.9	6.0	5.2	5.3	4.4	4.4	4
7.4	7.5	6.7	6.7	6.2	6.2	5
9.0	9.1	8.2	8.3	8.2	8.2	6
10.8	11.0	10.2	10.3	10.5	10.6	7
13.1	13.2	12.8	12.9	13.6	13.8	8
16.5	16.6	16.9	17.0	18.4	18.6	9
27.4	26.6	31.3	30.8	35.0	34.7	עליון
8.0	7.9	10.3	10.1	59.3	66.6	היחס בין הכנסת החמישון העליון לבין הכנסת החמישון התחתון

* המשפחות בכל טור דורגו לפי רמת ההכנסה המתאימה לנפש תקנית. כל עשירון מונה 10% מן הנפשות באוכלוסייה.

** במונחים של הכנסה לנפש תקנית.

מדד ג'יני לאי שוויון בהתחלקות ההכנסות באוכלוסייה, 2005-2002

אחוז הירידה הנובע מתשלומי העברה ומיסים	לאחר תשלומי העברה ומיסים ישירים	לפני תשלומי העברה ומיסים ישירים	
--	---------------------------------------	---------------------------------------	--

25.8	0.3878	0.5225	2005
27.4	0.3799	0.5234	2004
30.0	0.3685	0.5265	2003
31.5	0.3679	0.5372	2002
30.5	0.3593	0.5167	1999

השינוי במדד (אחוזים)

2.1	-0.2	2005 לעומת 2004
5.4	-2.7	2005 לעומת 2002
7.9	1.1	2005 לעומת 1999

* חישוב מדד ג'יני מתבסס על התצפיות הפרטניות, במונחים של הכנסה לנפש תקנית, כאשר המשקל המיוחס לכל משפחה שווה למספר הנפשות בה.